

Jutlus Nõos P, 22.12.19 kell 11.00, IV advent, leeripüha

Lektsioonid: Hb 6:13–19; Mt 1:18–24

Leerikõne: 2Ms 13:21

Pihikõne: Lk 1:38

Jutlus: 1Ms 21:1–7

Laulud: 229 (1–3); 82 (1–5, 6); 84 (1–5); 7 (1–5)

Ja Issand hoolitses Saara eest, nõnda nagu ta oli lubanud. Issand toimis Saaraga, nõnda nagu ta oli öelnud: Saara jäi lapseootele ja tõi Aabrahamile poja ilmale ta vanas eas, määratud ajal, millest Jumal temaga oli rääkinud. Ja Aabraham pani oma pojale, kes temale sündis, kelle Saara temale ilmale tõi, Iisak nimeks. Ja Aabraham lõikas ümber oma poja Iisaki, kui see kaheksapäevane oli, nõnda nagu Jumal teda oli käskinud. Ja Aabraham oli sada aastat vana, kui ta poeg Iisak temale sündis. Aga Saara ütles: „Jumal pani mind naerma! Igaüks, kes sellest kuuleb, naerab mind!” Ja ta ütles: „Kes oleks võinud Aabrahamile kuulutada, et Saara imetab veel lapsi? Ometi tõin ma temale poja ilmale ta vanas eas!”

Oleme jõudnud neljandasse adventipühapäeva. Traditsiooniliselt on kõneldakse sel pühapäeval kirikus neitsi Maarjast, kelle rüpest sündis Issand Jeesus Kristus.

Kes oli siis Maarja? Tema nimi on aramea keeles õieti *Mir'jām*, millest siis kreeka keele vahendusel on saanud *Mariām* ja sellest omakorda lühendvorm *Maria*. Eesti keeles on siis kasutusele tulnud Maria, Maarja või, ehk ülemsaksa keele kaudu, Mari.

Täheandusi on nimel *Mir'jām* aramea keeles palju: 'kibedus', 'tõrges', 'tugev' – koos nende tähendusvarjunditega. Küllap need nime tähendusvarjundid peegelduvad ka Maarja iseloomus: oma poja Jeesuse elukäik valmistas talle palju kibedust, tõrksus ja tugevus aga aitasid tal hakkama saada oma eriskummalise saatusega olla lihakssaanud Jumala ema.

Pidi ju Maarja – ja peab siia maani – taluma väärnimõistmisi ja pilget inimestelt, kes ei suuda uskuda neitsistsündi. Kuidas, öeldakse, on selline asi võimalik? Ja et sündimine kuulub ka inimese bioloogilisse sfääri, mis tekitab, lisaks kõigele, ka sündsusetuid mõtteid, siis on kristlik õpetus Jeesuse neitsistsünnist olnud läbi aegade pilkajate, skeptikute ja „terve mõistuse“ pooldajate tule all. Kuid apostel Paulus ütleb 1Kr 1:18: „Jah, sõna ristist on narrus neile, kes hukuvad, aga meile, kes päästetakse, on see Jumala vägi.“ Õpetus neitsissünnist on aga olemuslikult seotud Kristuse ristiga, millele apostel Paulus siin viitab, sest ilma neitsistsünnita poleks Jumal inimeseks saanud, et siis inimesena ristil surra ja Jumalana surnuist üles tõusta.

Nüüd võite aga küsida, kuidas on tänase jutluse tekst, mis kõneleb hoopis Aabrahamist ja tema naisest Saarast, seotud neitsi Maarjaga?

Küllap leiaks seoseid mitmesuguseid. Eelneva kontekstis tahaksin siiski esmalt rõhutada kirjeldatud sündmuste eriskummalisust, mis tekitab mitmetimõistmist ja ka pilget. Teiseks aga tuleb kõnelda Saara ja Maarjaga juhtunu teoloogilistest põhjustest.

Meie kirjakohas kõneldakse ju Saarast, kes (1Ms 17:17 teatel) oli 90-aastane, sünnitas poja. Bioloogiliselt peaaegu sama võimatu asi nagu neitsistsünd (meedikud parandagu mind!). Ja Saara loole lisab pinget ka see, et ta isegi ei võtnud üldse tõsiselt talle aasta enne poja sündi antud töotust, et aasta pärast on tal poeg.

1Ms peatükkides 17–21 on seoses Saara sünnitamiseiga korduvalt rõhutatud naeru. Naeris Aabraham, kui ta kuulis Jumala töotust poja sünni kohta. Naeris Saara ise, kui ta kuulis töotust enda sünnitamise kohta. Ja ka poeg, kelle Saara sünnitas, sai vastava nime – Iisak ehk heebrapäraselt *Yiṣḥāq* 'ta naerab'. Meie kirjakohas on ka mainitud Saara ennustus, et igaüks, kes sellisest poja sünnist kuuleb, naerab Saarat.

Nõnda näeme, et inimestel, sh asjaosalistel endil, pole neid imelikke sünde kerge taluda – lisaks veel sünnitamise olemuslikule raskusele endale.

Ka Neitsi Maarja kohta on Lk 1 öeldud, et ingli vastavat ennustust kuuldes oli ta vapustatud ja imestas. Pole, tõsi, öeldud, et neitsi Maarja oleks naernud, kuid ühe teismelise neiu reaktsioon on

kindlasti ka erinev elukogenud naise omast. Kas pole üldiselt nii, et noored inimesed võtavad imesid, sh neid, millest kõneleb Pühakiri, vastu siiramalt ja eelarvamustevabamalt kui täiskasvanud inimesed?

Ja ometi on nii Iisaki kui Jeesuse imelise sünni juures kindel põhjus, miks Jumal asjad just nii korraldas. Neid põhjuseid võib nimetada ka teoloogilisteks, st põhjusteks, mida inimene saab Jumala tegudest oma järeldusvõime abil mõista.

1Ms 17:21 ütleb Jumal Aabrahamile: „Kuid oma lepingu teen ma Iisakiga, kelle Saara sulle sünnitab tuleval aastal selsamal ajal.” Asi oli selles, et Aabrahami esikpoeg polnud teatavasti imelisel kombel sündinud Iisak, vaid Ismael. Siiski pidas Jumal vajalikuks rõhutada, et leping, mille ta Aabrahamiga oli teinud – nimelt et Aabrahamist saab paljude rahvaste isa – ei kehti mitte esikpoja Ismaeli, vaid teise poja Iisaki puhul. Ega ka mitte kuue järgneva poja puhul, kes Aabrahamile sündisid Ketuuraga.

Seda aga, et Iisak saab paljude rahvaste töötuse kandjaks, on apostel Paulus UT-s tõlgendanud ju ka kristlaskonna kujunemisenä. Rm 9:6jj põhjendab ta seda nii: „Ei ole ju need kõik, kes pärinevad Iisraelist, veel Iisrael, ega ole kõik Aabrahami lapsed sellepärast, et nad on tema järglased, vaid on öeldud: „Sinu sugu loetakse Iisakist.” See tähendab: mitte lihased lapsed ei ole Jumala lapsed, vaid tema sooks arvatakse töötuse lapsed.“

Seega väljendab Iisaki imeline sünd elatanud vanemaist Jumala kindlat plaani tuua pattulangenud inimene tagasi enda juurde. Seaduse, loogika ja veresugulusega jumalakartlikku inimest ei kasvata! Jumalakartlikkus tuleb usu kaudu. Ja just usu tekitamiseks ja kinnitamiseks on Jumal sellise imelise sünni korraldanud!

Mis puutub nüüd neitsi Maarjasse, siis tema kui neitsi sünnitamine on selle Jumala plaani tähtis lõppvaatus. Kui usk Jumala vägevusse on Iisaki, Jaakobi ning seejärel Moosese, kuningas Taaveti ja paljude järgnevate kaudu kulgenud sadu aastaid edasi, siis lõpuks on see jõudnud hetke, mil tuli võimetus võtta patult. Sest üks ole ju patt, Aadama ja Eeva eksimus Jumala vastu, see, mis takistab inimest Jumalasse uskumast!

Ainus võimalus, et maailma sünniks inimene, kes oleks puhas Aadama ja Eeva patust, oli neitsistsünd. Teisiti poleks Jumal saanud inimesena sündida.

Niisiis on Jumala tegutsemine alati rangelt eesmärgipärane, kuid meie, inimesed näeme seda eesmärgipärasust ainult siis, kui Jumal seda meil näha laseb. Hea taevase Isana on ta meile aga väga palju kinkinud ja lubab meil näha ratsionaalseid põhjusi imeliste sündmuste taga.

Et täna on leeripüha, siis võib meie uued koguduseliikmed samuti liita Jumala eelkirjeldatud õndsusplaaniga. Iisaki imelisest sünnist alguse saanud usuliin jõudis Jumala sündimiseni neitsi Maarjast. Sealt edasi aga jätkus Jeesuse kui Jumalinimese patuta elu, surm ja ülestõusmine surnuist, minek tagasi taevasse oma kõigeväelise Isa paremale käele ja Püha Vaimu saatmine kõigile, kes tahavad Jumalasse uskuda.

Nüüd elame me n-ö Püha Vaimu ajastul. Aabrahamist alguse saanud usk on Jeesus Kristuse lunastustöö kaudu saanud kõigi rahvaste võimaluseks olla Jumala lapsed. Ja selle võimaluse realiseerib Püha Vaim. Just Püha Vaim on andnud tänastele leerilastele tahte ja jõu tulla leerikursusele, lasta end ristida ja alandada oma tahe Jumala tahte alla.

Jumal teeb palju imesid. Ja kui me neid märkame, siis kinnitab see meid usuteel. Kuid kõigi imetegude taga on siiski Jumala lihtne plaan: ta armastab inimest, oma loodut, ja tahab ta tagasi tuua sinna, kuhu Jumal ta loomistöö kuuendal päeval pani: Eedeni aeda harima ja hoidma.

Olgu meie elus rohkesti õnnistust Jumala imetegude märkamiseks ja Tema plaani mõistmiseks, avagu algav jõuluaeg selleks meie meeled eriti erksana!

Aamen.